

ОБЛІК ТА СУЧАСНИЙ СТАН ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

За останні роки в Україні продовжує зростати використання електронних грошей, Національний банк України почав вивчати можливість випуску власної валюти, так званої е-гривні. Тому виникає потреба у правильному розумінні сутності та коректному обліковому відображенню електронних грошей.

Питаннями сутності, перспективами впровадження та особливостями облікового відображення займалися такі автори як: Грінченко А.Ю., Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б, Радченко М.А., Сахаров П. О. Дискусії підлягає проблема обліку електронних грошей, зокрема проблема відображення електронних грошей на рахунку 33 «Інші кошти», а також основну увагу приділено перспективам розвитку та правовому регулюванню.

На сьогодні в Україні спостерігається постійний позитивний тренд застосування електронних грошей.

Значне зростання ринку зумовлене значною кількістю переваг, серед яких зручність - не потрібно, як на картках вводити термін дії картки та CVV код, достатнього запам'ятати один пароль в деяких випадках мати телефон під рукою; анонімність; простий функціонал; безпечність – оскільки не потрібно вводити дані своєї основної картки при розрахунках онлайн; зручно заробляти в інтернеті – ті хто займається фрілансом: по перше з погляду безпеки – не потрібно давати номер своєї картки незнайомим особам, по-друге, у потенційного клієнта може бути відкритий рахунок в іншому банку, тому комісія може бути значно більша. На сьогодні завдяки пластиковим карткам можна отримувати заробітну плату, субсидію, допомогу або пенсійні виплати. Використовуючи особистий кабінет, на банківському інтернет ресурсі користувачі можуть здійснювати безліч фінансових операцій: купівля квитків, поповнення мобільного телефону, оплачувати покупки в інтернеті, тощо.

Ще однією з причин, що становить вплив на збільшення використання електронних грошей є те, що Україна продовжує свій шлях інтеграції до міжнародних спільнот, саме дана політика зумовлює стрімкий перехід українців

на використання електронні гроші. Національний банк підтримує рух економіки України до безготівкових розрахунків і сприяє розвитку платіжної інфраструктури

Згідно з законом України Про платіжні системи та переказ коштів і України від 05.04.2001 року №2346-III електронні гроші (e-money) – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі, а їх випуск може здійснювати виключно банк [7].

Однак Листом Національного банку України № 25-112/6750 від 07.06.2013 р. підтверджено, що «електронні гроші не можуть бути прирівняні до статусу грошової одиниці України, оскільки випускаються банками і мають обмеження у розповсюдженні і здійсненні операцій за ними серед обмеженого кола осіб» [2].

В Україні згідно з Положенням №481 «Про внесення змін до деяких нормативно правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей» існують обмеження щодо використання таких платіжних засобів. А саме особи, які здійснюють оплату товарів або переказують кошти іншим користувачам можуть використовувати суму не більше ніж 4 тисячі гривень (гаманець без функції поповнення) та не більше ніж 14 тисяч гривень (гаманець із функцією поповнення) протягом місяця. За календарний рік сума операцій для поповнюваних електронних пристроїв має становити не більше 62 000 гривень, це пояснюється тим, що у нормативних документах України не міститься обов'язкова ідентифікація користувача електронних грошей [6].

Для того, щоб здійснити переказ коштів, потрібно першим чином придбати електронні гроші за реальну валюту. Випуск електронних грошей можуть здійснювати банки.

Найбільшу частку використання платіжних систем становлять кошти Forpost, Maxі, Globalmoney та Mastercard.

Набуває популярності ідея про створення центральними банками власних валют. Причиною виникнення такої ідеї стало прагнення до мінімізації готівки в обігу.

Попри стрімкий розвиток інновацій відображення у фінансовому обліку все ще існують моменти, які варто вивчити і вдосконалити. Для облікового відображення спеціально призначено рахунок 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» відображаються операції з електронними грошима, які здійснюються комерційними агентами та користувачами, відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України та правил використання електронних грошей, узгоджених з Національним банком України.

Однак слід врахувати одну особливість: при оплаті карткою ми не можемо використати субрахунок 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» оскільки згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій він не кореспондує з рахунками 2 класу та з 64 «Розрахунки за податками й платежами». Також ще одним моментом є те, що зазвичай на 33 рахунку «Інші кошти» обліковуються поштові марки, проїзні документи та кошти в дорозі, однак електронні кошти не можна охарактеризувати, як грошові документи.

У разі безпосереднього придбання товару карткою з використанням електронних грошей застосовується субрахунок 371 «Розрахунки за виданими авансами», через неможливість кореспондування 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» рахунка з рахунками 2 класу та 64 «Розрахунки за податками й платежами». Однак 371 «Розрахунки за виданими авансами» не є ідеальним, для відображення електронних грошей, оскільки основне його призначення це облік дебіторської заборгованості, тоді як електронні гроші нею не є, адже банк не винен нам електронні гроші, він лише має зобов'язання щодо їх обміну на звичайні кошти на вимогу клієнта.

Також в Україні на даний час електронні гроші відображаються тільки в національній валюті. Однак в першу чергу розрахунки з використанням

електронних платежів активно застосовують закордоном і частина електронної валюти, яка надходить від іноземних суб'єктів немає окремого субрахунка для її відображення. Тому для більш коректнішого відображення операцій з електронними грошима було б доцільно виділити окремий рахунок який би мав назву «Електронні гроші, номіновані в іноземній валюті».

Також ще залишається питання підбору коректного рахунку для відображення та виділення окремого субрахунка для іноземних надходжень електронних грошей. Також протягом наступних років актуальним питанням може бути використання та облік нової е-гривні. Тому, основним завданням Національного банку України є чітке і однозначне визначення її правової природи та особливостей обігу е-гривні в електронній системі.

Список використаних джерел:

1. Електронні гроші: Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=125412&cat_id=22918283
2. Лист Національного банку України «Щодо визначення окремих понять» від 07.06.2013 № 25-112/6750. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v6750500-13>
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999. № 291 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
4. Мокієнко Т. В. , Прийдак Т. Б., Ліпський Р. В. Електронні гроші: сутність, класифікація та облікове відображення: Електронне наукове видання «Ефективна економіка» від 03.06.2019 р. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/37.pdf
5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 09.12.2011. № 1557/20295. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>
6. Положення про електронні гроші в Україні затверджене постановою Правління НБУ від 04.11.2010 р. № 481. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1121-13>.

7. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 2001 р. №29. Дата оновлення 07.02.2019 URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14/ed20190207#n281>

8. Радченко М.А. Особливості відображення електронних грошей в обліку. Науковий вісник Ужгородського університету. 2015. р. URL:

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/4244/1/ОСОБЛИВОСТІ%20ВІДОБРАЖЕННЯ%20ЕЛЕКТРОННИХ%20ГРОШЕЙ%20В%20ОБЛІКУ.pdf>

9. Сахаров П.О. Окремі аспекти обліку електронних грошей та особливості проведення їх аналізу та аудиту у банках. Мукачівський державний університет.

URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/205.pdf